

Fremsat den 4. marts 2021 af Sikandar Siddique (UFG)

Forslag til folketingsbeslutning om genindførelse af blasfemiparagraffen

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende folketingsår at fremsætte et lovforslag, der indebæ-

rer, at blasfemibestemmelsen, der tidligere var indeholdt i straffelovens § 140, genindføres.

Bemærkninger til forslaget

Blasfemibestemmelsen i straffelovens § 140 blev ophævet i 2017 ved lov nr. 675 af 8. juni 2017. Forslagsstiller ønsker med dette forslag, at blasfemiparagraffen genindføres i straffeloven i den tidligere udformning, som lød:

»§ 140. Den, der offentlig driver spot med eller forhåner noget her i landet lovligt bestående religionssamfunds troslærdomme eller gudsyndyrkelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.«

Forslagsstiller mener, at ophævelsen af blasfemiparagraffen har bidraget med mere strid og større kløft mellem befolkningsgrupper på baggrund af blandt andet Rasmus Paludans offentlige religionsforhånende handlinger. Det har ikke bidraget positivt til hverken debatten eller mangfoldigheden i Danmark at tillade afbrændinger af hellige skrifter i det offentlige rum, underordnet om det er en koran, tora eller bibel.

Før ophævelsen i 2017 blev blasfemiparagraffen primært anset for at være aktuel i de mest grelle sager om religionsforhånelse, hvilket retspraksis også viser med kun to domsfældelser ud af fire tiltaler på 87 år, mens Folketingets beslutning om ophævelsen er blevet set som en form for politisk accept af religionsforhånelse og en friбилlet til de heldigvis ganske få, der ønsker eksempelvis at brænde hellige skrifter af.

Forslagsstiller mener ikke, at blasfemiparagraffen skal genindføres for at begrænse befolkningens ytringsfrihed, men derimod for at beskytte religiøse borgere mod de mest voldsomme og sårende krænkelser i det offentlige rum.

Baggrund og anvendelse af straffelovens § 140

Forbuddet mod blasfemi var oprindeligt reguleret i straffeloven af 1866. Efter flere års tilløb blev en ny straffelov vedtaget i 1930, hvor blasfemibestemmelsen med visse ændringer og efter megen debat blev videreført i § 140, idet bestemmelsen dog blev begrænset til offentligt fremsat spot eller forhånelse. Fra 1930 og frem, til den blev ophævet i 2017, havde bestemmelsen stort set den samme affattelse, bortset fra få ændringer af mere teknisk karakter.

Siden 1930 er der kun i fire tilfælde blevet rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 140, hvor der i to af sagerne faldt dom.

I den første sag ved Østre Landsret i 1938 blev de tiltalte idømt hæftestraf for ærekrænkelser og bagvaskelse mod her i landet boende medlemmer af det jødiske religionssamfund og for offentligt at have drevet spot med og forhånede det jødiske trossamfunds troslærdomme ved udtalelser og udtryk på offentligt ophængte plakater og i offentlige skrifter.

I den anden sag fra 1946 blev de tiltalte idømt bødestraf for under et maskebal, hvor den ene var udklædt som præst, at have foretaget en dåbshandling med en dukke, og dermed offentligt spottet den religiøse handling.

I den tredje sag fra 1971 blev der rejst tiltale mod to

programchefer i DR, idet de var ansvarlige for tv- og radioudsendelser, hvor kunstneren Trille havde fremført en vise med en tekst, der drev spot med eller forhånede de kristne trossamfunds troslærdomme. Byretten frifandt de to tiltalte.

Endelig blev en mand fra Nordjylland i februar 2017 tiltalt for at overtræde blasfemiparagraffen, fordi han brændte en udgave af Koranen af i sin baghave og efterfølgende offentliggjorde en video af afbrændingen i en offentligt tilgængelig facebookgruppe. Sagen nåede dog ikke at blive afgjort ved retten. Statsadvokaten aflyste straffesagen i juni 2017, da Folketinget havde vedtaget lovændringen om at afkriminalisere blasfemi, og mandens handling derfor ikke længere var strafbar. (»Tiltalt for afbrænding af Koranen«, 22. februar 2017, og »Statsadvokat aflyser straffesag om blasfemi«, Anklagemyndigheden, den 2. juni 2017).

Derudover har Anklagemyndigheden i flere tilfælde gennem årene afvist at rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 140. Bl.a. besluttede Rigsadvokaten i 2006, at der ikke skulle rejses tiltale i sagen om Muhammedtegningerne, hvor Jyllands-Posten i 2005 bragte en artikel med offentliggørelse af 12 tegninger af profeten Muhammed. Rigsadvokaten fandt ikke, at der ved offentliggørelse af tegningerne og artiklen forelå en overtrædelse af straffelovens § 140 om blasfemi og § 266 b om racisme. (»Afgørelse om eventuel strafforfølgning i sagen om Jyllands-Postens artikel »Muhammeds ansigt««, Rigsadvokaten, den 15. marts 2006).

Selv om der ikke var grundlag for at rejse tiltale i sagen, bemærkede Rigsadvokaten, at både straffelovens § 140 og § 266 b og andre straffebestemmelser, f.eks. om ærekrænkelser, indeholder en begrænsning af ytringsfriheden, og at det derfor ikke var en korrekt gengivelse i Jyllands-Postens artikel, at det ville være uforeneligt med ytringsfriheden at gøre krav på hensyntagen til religiøse følelser, og at man må være rede til at finde sig i »hån, spot og latterliggørelse«. (Ibid).

Debat om blasfemibestemmelsen

Allerede under udarbejdelsen af straffeloven af 1930 var der delte meninger om, hvorvidt en bestemmelse om blasfemi burde videreføres i straffeloven, og blasfemiparagraffens berettigelse har gennem årene været debatteret gentagne gange i Folketinget. Der er blevet fremsat en række lovforslag og beslutningsforslag, og i 2014 afgav Straffelovrådet en udtalelse med en vurdering af de juridiske konsekvenser og af fordele og ulemper ved at ophæve blasfemiparagraffen i straffeloven. Straffelovrådet gav dog ikke en entydig anbefaling om at bevare eller ophæve bestemmelsen, da det ville afhænge af en samlet vurdering af de forskelligartede hensyn, der fremgik af udtalelsen. (»Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi«, Betænkning nr. 1548/2014, Justitsministeriet).

På baggrund af Straffelovrådets udtalelse besluttede den daværende regering ikke at stille forslag om at ophæve

forbuddet mod blasfemi, og den daværende justitsminister, Mette Frederiksen, udtalte: »Straffelovrådets gennemgang viser, at blasfemibestemmelsen ikke er til hinder for kritik af religioner. Sådan er det – og sådan skal det være i et frit samfund. Men samtidig peger Straffelovrådet på, at hvis man afskaffer bestemmelsen, vil der kunne forekomme offentlige afbrændinger af hellige bøger som Bibelen eller Koranen, som myndighederne ikke vil kunne gribe ind overfor. Jeg har svært ved at se, hvordan vi får et stærkere samfund, eller hvordan det vil kunne berige den offentlige debat, hvis man gjorde det lovligt at brænde hellige bøger af«. (»Straffelovrådets udtalelse om de juridiske konsekvenser af en ophævelse af straffelovens § 140 om blasfemi«, pressemeddelelse, Justitsministeriet, den 26. februar 2015).

Ophævelse af blasfemiparagraffen i 2017

I 2017 fremsatte Enhedslisten et lovforslag om at ophæve blasfemiparagraffen, hvilket alle partier med undtagelse af Socialdemokratiet stemte for, således at forslaget blev vedtaget, og § 140 i straffeloven blev ophævet (Lovforslag nr. L 170, folketingsåret 2016-17, om ophævelse af straffelovens blasfemibestemmelse).

Forslagsstillerne mente, at blasfemibestemmelsen var utidssvarende og en unødvendig indskrænkning af ytringsfriheden, og fremhævede bl.a., at lovgivning skal beskytte mennesker og ikke religioner og guder.

Debatten i Folketingssalen om ophævelse af blasfemibestemmelsen drejede sig overordnet set bl.a. om, hvorvidt bestemmelsen var en unødvendig indskrænkning af ytringsfriheden. Samtidig blev det nævnt, at bestemmelsen var utidssvarende og stort set aldrig blevet anvendt. Blasfemiparagraffen er blevet sammenlignet med racismeparagraffen i straffelovens § 266 b, og et argument har været, at racismeparagraffen er fuldt ud tilstrækkelig til at beskytte mennesker mod forhånelser m.v. på grund af deres tro.

Modsat har argumenterne imod ophævelse af blasfemiparagraffen omhandlet det udenrigspolitiske signal, en ophævelse af bestemmelsen ville sende til andre lande, og hvilken potentiel sikkerhedsrisiko det kunne bringe Danmark i.

Flere partier gav i løbet af debatten udtryk for, at problemstillingen kunne ses fra flere sider, og at der i de enkelte folketingsgrupper ikke nødvendigvis var entydig tilslutning til at ophæve bestemmelsen. Det var også tilfældet i Alternativet, som valgte at lægge beslutningen ud til afstemning blandt alle medlemmer af partiet. Afstemningen viste, at et flertal blandt Alternativets medlemmer var for en ophævelse af blasfemibestemmelsen, så hele folketingsgruppen stemte derfor for lovforslaget.

I sin ordførertale gentog Socialdemokratiets retsordfører, Trine Bramsen, den argumentation, som justitsministeren 2 år tidligere havde fremført mod ophævelse af blasfemiparagraffen i forbindelse med præsentationen af Straffelovrådets udtalelse. Socialdemokratiet havde meget svært ved at se, hvad det ville bibringe samfundet, at man får lov til at afbrænde hellige skrifter. Retsordføreren mente ikke, at det

ville gøre samfundet stærkere og debatten, demokratiet eller sammenholdet i Danmark bedre at lovliggøre afbrænding af hellige skrifter. På den baggrund oplyste ordføreren, at Socialdemokratiet ikke kunne støtte lovforslaget om at ophæve blasfemiparagraffen.

Blasfemiparagraffen og ytringsfriheden

Forslagsstiller anerkender den begrænsning af ytringsfriheden i det offentlige rum, som en genindførelse af blasfemiparagraffen vil indebære, ligesom flere andre bestemmelser i straffeloven begrænser ytringsfriheden, f.eks. racismeparagraffen og bestemmelsen om ærekrænkelse, jf. Rigsadvokatens udtalelse vedr. strafforfølgelse i sagen om Muhammedtegningerne. (Rigsadvokaten, den 15. marts 2006).

Som Rigsadvokaten fremfører, skal bestemmelsen ses i sammenhæng med, hvad der i almindelighed må anses for at være accepteret sprogbrug eller anden udtryksmåde i det danske samfund, og det bemærkes, at det ikke er usædvanligt, at der i Danmark anvendes en direkte og uhøjtidelig debatform, hvor selv stødende og fornærmende meningstilkendegivelser i meget vidt omfang ikke fører til retsforfølgelse.

Rigsadvokaten bemærker også, at blasfemibestemmelsen, da den blev vedtaget i 1930, var tænkt som et værn mod de alvorligste krænkelse af religiøse følelser, og at det også har givet sig udslag i praksis, hvor der kun i fire tilfælde siden 1930 er rejst tiltale for overtrædelse af bestemmelsen, og der kun i to af sagerne er faldet dom.

Forslagsstiller er på den baggrund overbevist om, at der med en genindførelse af blasfemiparagraffen fortsat vil være vide rammer for frit at debattere og kritisere religioner, og at bestemmelsen som hidtil kun vil blive anvendt i de få og alvorligste tilfælde.

Blasfemibestemmelsen og racismebestemmelsen

Blasfemibestemmelsen omfattede beskyttelse af religiøse følelser mod spot og forhånelser, og racismebestemmelsen i straffelovens § 266 b omfatter grupper af personer, der beskyttes mod hån og nedværdigelse bl.a. på grund af deres tro.

De to bestemmelser er meget ens, og flere fortalere for ophævelsen af blasfemibestemmelsen har da også fremført i debatten, at racismeparagraffen, § 266 b, gør blasfemiparagraffen, den tidligere § 140, overflødig, og at straffeloven bør beskytte personer og ikke religioner.

Forslagsstiller mener dog, at der fortsat er behov for at genindføre et forbud mod blasfemi, da en af forskellene på de to bestemmelser er, at blasfemibestemmelsen også omhandler hellige skrifter i sig selv. Som Straffelovrådet påpegede i udtalelsen, har ophævelsen af blasfemibestemmelsen afkriminaliseret offentlige afbrændinger af hellige bøger som Bibelen, Toraen eller Koranen, hvorfor myndighederne derfor ikke kan gribe ind, medmindre andre lovbestemmelser samtidig overtrædes.

Genindførelse af blasfemiparagraffen

Siden 2017 har Rasmus Paludan, formand for partiet Stram Kurs, arrangeret happenings m.v. rundtomkring i landet, hvor han, ud over at sprede sine udtalelser og budskaber ved disse demonstrationer og på sociale medier, er blevet kendt for afbrændinger af Koranen. Det har Rasmus Paludan kunnet gøre fuldt lovligt. Faktisk ofte med massiv politibeskyttelse.

Rasmus Paludan er flere gange og senest i juni 2020 blevet dømt for at overtræde straffelovens bestemmelser om racisme og ærekrænkelse m.v., men det har ikke været muligt for myndighederne at forhindre afbrændingerne af Koranen i sig selv og tiltale Rasmus Paludans efter den tidligere blasfemibestemmelse, da den jo er ophævet.

Forslagsstiller mener, at afbrændinger af hellige skrifter som Bibelen, Toraen og Koranen på ingen måde gavner

den offentlige debat. Den type handlinger er udelukkende udtryk for unødvendige provokationer, som kun er med til at splitte samfundet. Forslagsstiller ønsker derfor at genindføre blasfemiparagraffen for at genoprette forbuddet bl.a. mod disse afbrændinger.

Frie Grønne ønsker et frit, demokratisk og ligestillet samfund med plads til debat og kritik af religioner, som vi har tradition for i det danske samfund. Vores demokrati og retssamfund er inkluderende, rummeligt og åbent over for nye anskuelser og holdninger. Lovliggørelse af offentlig afbrænding af religiøse symboler, f.eks. Bibelen, Koranen og Toraen, beriger dog hverken den frie offentlige debat, demokratiet eller sammenholdet i samfundet. Tværtimod har det vist sig at skabe større splittelse og større afstand mellem befolkningsgrupper i samfundet.

Skriftlig fremsættelse

Sikandar Siddique (UFG):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

*Forslag til folketingsbeslutning om genindførelse af
blasfemiparagraffen*

(Beslutningsforslag nr. B 00)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.